

Ääneen lukemisen vaikutus alle kolmevuotiaiden kielen kehitykseen

Kasvatustiede
Kandidaatintutkielma

Laatija:
Sofi Huoponen

8.5.2025
Raisio

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä: Sofi Huoponen

Otsikko: Ääneen lukemisen vaikutus alle kolmevuotiaiden kielen kehitykseen

Ohjaaja: Professori Sara Sintonen

Sivumäärä: 29 sivua

Päivämäärä: 8.5.2025

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, miten ääneen lukeminen vaikuttaa alle kolmevuotiaiden lasten kielen kehitykseen. Ääneen lukemisella tarkoitetaan aikuisen tarkoituksenmukaista kirjoitetun tekstin ääneen lukemista lapselle. Kielen kehityksellä tarkoitetaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaisia keskeisiä kielen kehityksen osa-alueita varhaiskasvatuksessa (Opetushallitus, 2022). Näihin osa-alueisiin kuuluu vuorovaikutus-, kielen ymmärtämisen-, puheen tuottamisen- ja kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sananvaranto sekä kielitietoisuus. Kielen kehitystä analysoidaan näiden osa-alueiden kautta.

Tutkimus on integroiva kirjallisuuskatsaus ja sen tavoitteena on selvittää aiempien tutkimusten pohjalta, miten ääneen lukeminen vaikuttaa alle kolmevuotiaiden kielen kehitykseen. Lisäksi tutkimuksessa pohditaan, miksi ääneen lukeminen on tärkeää alle kolmevuotiaiden kielen kehityksen kannalta.

Tutkimuksen johtopäätös on, että ääneen lukeminen vaikuttaa alle kolmevuotiaiden kielen kehitykseen kasvattamalla lasten sanavarantoa ja kielen ymmärtämisen taitoja, sekä antaa aikuiselle mahdollisuuden mallintaa monipuolista kieltä ja vuorovaikuttaa lasten kanssa.

Avainsanat: alle kolmevuotiaiden kielen kehitys, kielen kehityksen osa-alueet, kielen kehitys, ääneen lukeminen

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Teoreettinen viitekehys	6
2.1	Kielen kehitys	6
2.2	Alle kolmevuotiaiden kielen kehitys	6
2.3	Kielen kehityksen osa-alueet	8
2.4	Ääneen lukeminen	9
3	Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys	10
4	Menetelmä	11
4.1	Integroiva kirjallisuuskatsaus	11
4.2	Aineisto	11
4.3	Aineiston käsittely ja analyysi	12
4.4	Eettisyys ja luotettavuus	13
5	Tulokset	15
5.1	Vuorovaikutustaidot	15
5.2	Kielen ymmärtämisen taidot	16
5.3	Puheen tuottamisen taidot	16
5.4	Kielen käyttötaidot	17
5.5	Kielellinen muisti ja sananvaranto	17
5.6	Kielitietoisuus	18
6	Pohdinta ja johtopäätökset	20
	Lähteet	24

1 Johdanto

Tutkimus on integroiva kirjallisuuskatsaus, jonka tavoitteena on selvittää aiempien tutkimusten pohjalta, miten ääneen lukeminen vaikuttaa alle kolmevuotiaiden kielen kehitykseen. Lisäksi tutkimuksessa pohditaan, miksi ääneen lukeminen on tärkeää alle kolmevuotiaiden kielen kehityksen kannalta. Tutkimusaihe on tärkeä, sillä ääneen lukemisella on todettu olevan laajoja ja kauaskantoisia vaikutuksia kielen kehitykseen.

Jo opitut kielen taidot antavat pohjan kielen kehittymiselle (Laakso, 2014; Lehtihalmes, Korpijaakko-Huuhka, Tarvainen & Stolt, 2019; Silvén, 2013). Mitä enemmän tutkitaan, miten ja kuinka paljon varhainen kielen kehitys vaikuttaa myöhempään kielen kehitykseen, sitä enemmän painoarvoa varhaiselle kielen kehitykselle voidaan antaa.

Kaikenlaisen ääneen lukemisen on havaittu edesauttavan kielen kehitystä (Beyer, Charlton, Fernandez-Garcia, Law, Mashayekhi, McKean & Rush, 2018). Vaikutus on erityisen suurta varhaislapsuudessa (Autilia, Batini, Lucchetti, Pera & Toti, 2020; Choi, Nelson, Rowe, Shah & Tager-Flushberg, 2020). Ääneen lukemisen ja varhaisen kielen kehityksen suhteen havainnollistaminen voi lisätä ääneen lukemisen arvostusta ja siten ääneen lukemista alle kolmevuotiaiden kanssa.

Varhaiskasvatuksen tieteenalan tutkimukset ovat painottaneet viime aikoina yli kolmevuotiaiden lasten tutkimuksia (Kansallisen koulutuksen arviointikeskus [KARVI], 2024). Tutkimuksia alle kolmevuotiaista lapsista on tehtävä, jotta alle kolmevuotiaiden kehityksestä saadaan lisää tietoa ja soveltuvia tukikeinoja niin kotiin kuin varhaiskasvatukseen.

Vuoden 2023 julkaistujen (Program for International Student Assessment [PISA]) -tuloksien mukaan suomalaisten nuorten lukutaito on laskenut 30 pistettä vuoden 2018 tuloksista (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2023). Varhaisen ääneen lukemisen arvostuksen lisääminen aihetta tutkimalla voi myös lisätä nuorten lukutaitoa tulevaisuudessa.

Kirjoitettu teksti on yleensä kielellisesti rikkaampaa kuin vapaa keskustelu. Kirjoitetun tekstin ääneen lukeminen antaa mahdollisuuden tutustua tekstissä esille tulevaan sanastoon ja pysähtyä lukemisen äärelle (Autilia ym., 2020). Nähdessä lukijan suun liikkeitä lapsi saa enemmän tietoa muun muassa puheen rytmistä ja lausepainosta (Haapala, Niemitalo-Haapola & Ukkola, 2020). Alle kolmevuotiaille on helpompaa omaksua kielellisiä taitoja vuorovaikutustilanteissa, joissa aikuinen on läsnä, kuin esimerkiksi videoista, sillä lapsen on

haastavampaa ymmärtää videoita todelliseksi (Strouse, 2019). Siksi tilanteet, joissa lapsi näkee lukijan fyysisesti tukevat lapsen kielen kehitystä paremmin.

Tutkimuksessa analysoidaan ääneen lukemisen vaikutusta alle kolmevuotiaiden kielen kehitykseen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) keskeisten kielen kehityksen osa-alueiden mukaisesti (Opetushallitus, 2022). Osa-alueisiin kuuluu vuorovaikutus-, kielen ymmärtämisen-, puheen tuottamisen- ja kielen käyttötaidot, kielellinen muisti ja sananvaranto sekä kielitietoisuus. Ääneen lukemisen on todettu tutkimusten mukaan tukevan kaikkien lasten kielen kehitystä kaikilla näillä osa-alueilla. Kirjojen ääneen lukeminen antaa tilaisuuden pysähtyä vuorovaikuttamaan lasten kanssa. Lapset voivat oppia ääneen lukemista kuunnellessaan seuraamaan puhetta, käyttämään mielikuvitusta, jäsentämään maailmaa, näyttämään kiinnostuksen kohteita ja samaan iloa lukijan seurasta ja huomiosta. Lisäksi ääneen lukeminen kehittää tutkimusten mukaan muistia ja antaa aikuiselle mahdollisuuden mallintaa rikasta kieltä monipuolisesti lapsille.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Kielen kehitys

Kielen käyttö on ennen kaikkea selviytymiskeino. Ihmisen perustarpeisiin kuuluu Maslow'n tarvehierarkian (1943) mukaan fysiologiset tarpeet, turvallisuuden tarpeet, yhteenkuuluvuuden ja rakkauden tarpeet, arvonannon tarpeet sekä itsensä toteuttamisen tarpeet. Ääntelyn avulla vauva kertoo olevansa nälkäinen, tarvitsevansa turvaa, muodostaa suhteita ihmisiin sekä saa ymmärretyksi tulemisesta mielihyvää. Kielen avulla saadaan käsitteitä ajatteluun, mikä helpottaa ajatusten ilmaisua, toisten ajatusten ymmärtämistä ja tiedon välittämistä. (Loukusa & Paavola, 2011).

Kieli vaatii kehittyäkseen fysiologisia, kognitiivisia ja sosiaalisia edellytyksiä. Kuuloaistin avulla kuultua informaatiota prosessoidaan aivoissa ottaamalla huomioon puheen konteksti ja äänenpaino. Puheen muodostamisessa käytetään erilaisia lihaksia, kuten äänihuulia, leukalihaksia ja kieltä. Näköaistin avulla nähdään toisen ihmisen suun liikkeitä ja ilmeitä, jotka kertovat puhujan sanoman kontekstista. (Haapala ym., 2020). Samaan aikaan muisti tallentaa kielellä, ilmeillä ja eleillä saatua informaatiota. Esimerkiksi keskustelun sisällön syy-seuraussuhteet ymmärretään ja sovelletaan opittuja puheen muodostamisen taitoja (Loukusa & Paavola, 2011, 10-31).

Sosiaaliset edellytykset kielen kehitykselle ovat vauvojen kyky muodostaa ja ylläpitää suhde aikuiseen (Loukusa & Paavola, 2011, 44.) Positiivisia tunteita herättävä ääntely, kuten jokeltelu, on keino ylläpitää aikuisen motivaatiota vauvan huolehtimiseen (Bakermans-Kranenburg, Boksem, van Ijzendoorn, Riem, Rombouts & Tops, 2011). Kovalla äänellä ja itkulla voi ilmaista aikuiselle epämurheellista oloa (Dewhirts, C., Jensen, F., Jeon, H-J., Kim, S. G., Kwon, K-A., & Lopez, 2024). Aikuisen kielen käyttöä seuraamalla vauva oppii myös sopivaa käyttäytymistä, kuten puheenvuoron antamista ja vastavuoroisuutta (Haapala ym., 2020).

2.2 Alle kolmevuotiaiden kielen kehitys

Hermostollinen kehitys on ensimmäisinä elinvuosina nopeaa. 9 kuukauden iässä vauva tuntee oman äidinkielen painotuksen ja äännevalikoiman sekä alkaa ymmärtämään ensimmäisiä sanoja. Kaksivuotiaana ilmaistun sanavarannon määrä voi vaihdella muutamasta sanasta 600 sanaan. Kielen kehityksen eroavaisuuksia selittää ensimmäisten elinvuosien hermostollisen

kehityksen vaikutusalttius. Vaikuttavia tekijöitä voivat olla muun muassa sisarukset, media, vanhemmat ja ympäristön monikielisyys. (Haapala ym., 2020).

Jaetun lukemisen aikana lasten sanavaraston kehittyminen sekä vanhempien ja lasten jaettu tarkkaavaisuus vähentyy, jos kodissa on muita sisaruksia. Vanhempi voi esimerkiksi jakaa huomiotaan toisiin sisaruksiin enemmän tai keskittyä vanhempien sisarusten kielen kehityksen tukemiseen, joka ei välttämättä tue nuorempia lapsia yhtä hyvin. (Farrant & Zubrick, 2012).

Kielen kehitykseen vaikuttavista media -tekijöistä on pienten lasten keskuudessa yleisintä television ja videoiden katselu. Videoiden katselu vähentää lasten kielen kehitystä, jos videoita ei katsota oppimistarkoituksiin taikka oteta yhteyttä muihin ihmisiin. (Barr, Kucker & Perry 2024).

Yksikielisten ja monikielisten lasten kielen kehityksessä on havaittu tutkimusten mukaan eroja riippuen kielten kieliopin ja ääntämisen samankaltaisuudesta (Bosch & Ramon-Casas, 2014). Esimerkiksi suomen ja englannin kielten kielioppi, intonaatio, sanajärjestykset ja sanonnat ovat keskenään erilaisempia kuin englanti ja espanja, ja siksi suomea ja englantia harjoittelevan lapsen kielen kehitys voi olla haastavampaa.

Vanhempien kannustava ja sensitiivinen asenne lasten kielen kehitystä kohtaan on monien tutkimusten mukaan laajalti yhteydessä alle kouluikäisten lasten kielen kehitykseen (Aro, Asp, Laakso, Rutanen, Räikkönen & Salmi, 2024; Daub, Cunningham, Earle, Harherly & Moodie, 2025; Cantero, Leiva, Rivero, Valls-Vidal & Vilaseca, 2023). Pienet lapset ymmärtävät enemmän sanoja kuin tuottavat (Rice, Slegers, Taylor & Zubrick, 2007). Siksi pienten lasten kielen tukeminen vaatii vanhemmilta kykyä havainnoida lasten kokonaisvaltaista kehollista kommunikaatiota sekä kommunikaatio yrityksiin tarttumista, jotta lapsi rohkaistuu kommunikoimaan.

Kielen kehitys on laajasti yhteydessä lasten kokonaisvaltaiseen kehitykseen, kuten kognitiiviseen kehitykseen (Munck, Saaristo-Helin, Stolt, Surakka & Vehkavuori, 2025) ja sosioemotionaaliseen kehitykseen (Alakortes, Carter, Ebeling, Kunnari, Paavola-Ruotsalainen & Rantalainen, 2018; Carter, Kaljonen, Nylund, Pihlaja, Rautakoski, & af Ursin, 2021; Ertanir, Kaiser-Kratzmann & Sachse, 2020). Nämä kehitysalueet tukevat toisiaan. Kognitiivinen kehitys, kuten aistit ja muisti, antavat keinon sosioemotionaalisen kehityksen

tukemiseen, kuten puheenvuoron antamiselle, äänenpainon käyttämiselle tilanteelle sopivalla tavalla, yhteistyölle sekä tarkkaavaisuudelle (Haapala ym., 2020).

Kielen kehitys on jatkumollista (Laakso, 2014; Lehtihalmes ym., 2019; Silvén, 2013). Esimerkiksi toisen ikävuoden lopulla sanavaraston kehitys vaikuttaa kohtuullisen tasaisesti kaikkiin kielen kehityksen osa-alueisiin, kuten sanaston, äännejärjestelmän, taivutusmuotojärjestelmän ja kielellisen kokonaistason kehitykseen (Stolt & Vehkavuori, 2019). Toisen ikävuoden lopulla lapsen omaksuma ilmaistu sanasto sekä kielen ymmärtämisen taso ovat selvästi yhteydessä lapsen ymmärretyn ja ilmaistun kielen hallintaan kolmen ja puolen vuoden iässä (Stol & Vehkavuori, 2019).

Lasten kieli kehittyy leikin kautta. Leikkiessä lapset voivat kommunikoida toisten leikkijöiden kanssa, oppia erilaisten leikkien käsitteitä, tarinallistaa leikkiä sanallisesti sekä harjoitella puheenvuoron antamista ja kuuntelua. (Carroll, O'Malley & Roche, 2024; Garner, Golinkoff, Hirsh-Pasek, Hutchinsson & Yogman, 2018).

2.3 Kielen kehityksen osa-alueet

Tutkimustulokset analysoidaan hyödyntäen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaisia kielen kehityksen osa-alueita. Nämä osa-alueet kertovat, miten kielen kehitystä voidaan tukea laadukkaassa varhaiskasvatuksessa huomioiden varhaiskasvatuslain (Finlex 540/2018 21 §). Osa-alueisiin kuuluu vuorovaikutus-, kielen ymmärtämisen-, puheen tuottamisen- ja kielenkäyttötaidot, kielellinen muisti ja sananvaranto sekä kielitietoisuus.

Vuorovaikutustaidot -osa-alue kannustaa sensitiivisyyteen sekä lasten nonverbaalisiin viesteihin ja aloitteisiin reagoimiseen. Äänen lukeminen vaikuttaa tutkimusten perusteella alle kolmevuotiaiden vuorovaikutustaitoihin altistamalla lapsia kuuntelemaan ja seuraamaan toisen puhetta, puheen rytmiä ja kielen rakennetta sekä keskittymään yhteiseen luettavaan asiaan.

Kielen ymmärtämistäidot -osa-alue kannustaa mallintamaan kieltä runsaasti, johdonmukaisesti, kuvainnollisesti ja keskustellen. Puheen tuottamistaidot -osa-alue kannustaa seuraamaan, ohjaamaan ja rohkaisemaan lasten puhumista eri tilanteissa aikuisten ja toisten lasten kanssa sekä kiinnittämään lasten huomiota äänensävyihin ja äänenpainoihin.

Kielen käyttötaidot -osa-alue kannustaa lasten kanssa tilannekohtaisen kielen käytön pohtimiseen ja vahvistamiseen, eläytymiseen, hyvin tapojen opetteluun, puheen vuorotteluun,

huumorin käyttöön, puhutun ja kirjoitetun kielen erojen havaitsemiseen sekä erilaisiin teksteihin tutustumiseen.

Kielellinen muisti ja sanavaranto -osa-alue kannustaa tukemaan tietoisesti kielellisen muistin ja sanavarannon laajenemista, kielellä leikittelemistä, nimeämistä, lukemista, tarinoiden kerrontaa sekä sanojen, tekstin ja uusien käsitteiden merkityksien pohtimista asiayhteyksissä kiireettömästi. Kielitietoisuus -osa-alue kannustaa lisäämään suullisen ja kirjoitetun kielen sekä sanojen merkitysten, muotojen ja rakenteiden havainnointia ja kiinnostusta. (Opetushallitus, 2022).

2.4 Ääneen lukeminen

Ääneen lukemisella tarkoitetaan tutkimuksessa aikuisen tarkoituksen mukaista kirjoitetun tekstin ääneen lukemista lapselle. Ääneen lukemisen käsitteeseen sisällytetään tutkimuksen aineistoista kaikki ääneen lukemista koskevat tulokset, joissa aikuinen lukee lapsille. Tähän sisältyy esimerkiksi jaettu kirjojen lukeminen ja kuvakirjojen lukeminen.

3 Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymys

Tutkimuksessa tutkitaan, miten ääneen lukeminen vaikuttaa alle kolmevuotiaiden lasten kielen kehitykseen. Lisäksi tutkimuksessa kartoitetaan, miksi ääneen lukeminen on tärkeää alle kolmevuotiaiden lasten kielen kehityksen tukemisessa.

Tutkimuksen kysymys on seuraava:

1. Miten ääneen lukeminen vaikuttaa alle kolmevuotiaiden lasten kielen kehitykseen?

Tutkimus on integroiva kirjallisuuskatsaus. Tutkimus koostaa yhteen ja analysoi tutkimusaiheen kannalta oleellisia ja valikoituja tutkimuksia integroivan kirjallisuuskatsauksen ohjeiden mukaisesti (Salminen, 2011). Osa tutkimusaineistosta on laadullisesti ja osa määrällisesti tehtyjä. Tutkimusaineistojen koostaminen ja analysointi tapahtuu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) kielen kehityksen keskeisten osa-alueiden mukaisesti (Opetushallitus, 2022).

4 Menetelmä

4.1 Integroiva kirjallisuuskatsaus

Tutkimuksen menetelmä on integroiva kirjallisuuskatsaus. Integroiva kirjallisuuskatsaus kokoaa yhteen ja analysoi tutkimusaiheen kannalta oleellisia ja valikoituja tutkimuksia (Kangasniemi & Pölkki, 2013). Tutkimusaineistot voivat olla määrällisesti tai laadullisesti tehtyjä (Salminen, 2011). Tutkimusaihe on koostettu tutkimuksen käsitteiden ja näkökulman avulla (Torraco, 2005). Tutkimuksen käsitteet ovat kielen kehitys ja ääneen lukeminen. Käsitteitä on tutkittu erityisesti alle kolmevuotiaiden näkökulmasta.

4.2 Aineisto

Tutkimuksen aineisto kerättiin määrällisesti ja laadullisesti tehdyistä tutkimuksista sekä aiheesta kertovista kirjoista. Tutkimusaihe rajattiin alle kolmevuotiaisiin yksikielisiin lapsiin ja kielen kehitykseen. Lisäksi monikielisyyden vaikutusta kielen kehitykseen pohditaan ja vertaillaan yksikielisten kielen kehitykseen pohdinta -luvussa.

Tutkimusaineisto kerättiin vertaisarvioituista lähteistä. Lähdesivustoina käytettiin Volter utu, EBSCO ja Google Scholar -sivustoja. Tutkimuksen lähteiden haussa käytettiin seuraavia hakutermejä eri sijamuodoissa englannin ja suomen kielellä: “language development/kielen kehitys”, “reading aloud effects on/ääneen lukemisen vaikutus”, “reading/lukeminen”. Näihin hakutermeihin lisättiin seuraavia hakutermejä eri sijamuodoissa: “toddler/taapero”, “infant/vauva”, “under three year old/alle kolmevuotias”, “in preschool/alle kouluikässä”, “early childhood/varhaislapsuus”, “early childhood education/varhaiskasvatus”, “monolingual/yksikielinen”, “bilingual/kaksikielinen” ja “multilingual/monikielinen”.

Tutkimuksen aineistoksi valikoitui 5 kirjaa, 47 tieteellistä artikkelia sekä Opetushallituksen julkaisemat PISA -tulokset vuodelta 2022 (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2023) ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet vuodelta 2022 (Opetushallitus, 2022).

Tutkimukseen valikoiduista tieteellisistä artikkeleista 24 käsittelee alle kolmevuotiaiden kielen kehitystä ja 16 alle kouluikäisten kielten kehitystä. Alle kouluikäisten kielen kehitystä koskevien artikkelien tutkimustuloksia käytetään tutkimuksen tuloksissa erikseen mainitsemalla, että kyseiset tulokset koskevat alle kouluikäisten kielen kehitystä. Kielen kehitykseen vaikuttavista tekijöistä käsittelevistä tieteellisistä artikkeleista 21 keskittyy

ääneen lukemisen vaikutuksiin. Artikkeleista 8 keskittyy nimenomaan ääneen lukemisen vaikutukseen alle kolmevuotiaiden kielen kehityksessä.

Tieteellisten artikkelien tutkimuksiin osallistui pääosin länsimaalaisia, englannin kieltä puhuvia lapsia ja lapsiperheitä. Englannin kielen lisäksi muita tieteellisten artikkelien tutkimuksissa esiintyviä yleisiä kieliä ovat espanja, ranska, catalonia, suomi ja saksa. Yksittäisissä tutkimuksissa käsitellään mandariinikiinaa ja venäjää puhuvista tehtyjä tuloksia. Tieteellisten artikkelien tutkimuksissa esiintyi muita kieliä, kuten hepreaa, portugalia, turkkia ja tanskaa puhuvia pienissä määrin.

Tieteellisten artikkelien tutkimusten osallistujamäärät vaihtelevat. Kahdessa tutkimuksessa on 10 osallistujaa. Näihin kahteen tutkimukseen lukeutuu (Cline, Dimmitt & Gann, 2024) laadullinen tutkimus raskaana olevien ääneen lukemisesta syntymättömille lapsille sekä Junker ja Stockman (2002) kyselytutkimus kaksikielisten lasten sanaston kehittymisestä.

Kolmeen tutkimukseen osallistui yli 5000 lasta. Näihin kolmeen tutkimukseen lukeutuu (Im ym., 2015) tutkimus kodin lukuympäristön vaikutuksesta alle kolmevuotiaiden sanaston ja tulkitsemisen kehitykseen, (Egan ja Murray, 2014) tutkimus lukemisen vaikutuksesta vauvojen kognitiiviseen kehitykseen sekä (Clegg, Law, Peters, Roulstone & Rush, 2011) tutkimus kielen kehityksen roolista lapsen varhaiseen koulumenestykseen. Yleisin osallistujamäärä tieteellisten tutkimusten artikkeleissa oli noin 50 lasta.

4.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Kielen kehityksen tutkimustulokset analysoidaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kielen kehityksen keskeisten osa-alueiden mukaan (Opetushallitus, 2022). Tieteellisten artikkelien tutkimuksista seuraavat keskittyvät kielen kehityksen vuorovaikutustaito osa-alueeseen: Bus, Kaultjes ja Leseman (2000), Chang ja Luo (2020), Cline ym. (2024), Egan ja Murray (2014) sekä Strouse (2019).

Kielen ymmärtämisen osa-alueeseen keskittyvät seuraavat tutkimukset: Autilia ym. (2020), Banerji ym. (2020), Cameron-Faulkner, Coates, Jessop, Noble, Rowland, Sawyer ja Taylor-Ims (2020), Chaparro-Moreno ym. (2019), Haapala ym. (2020) sekä Massaro (2017).

Puheen tuottamisen osa-alueeseen keskittyvät seuraavat tutkimukset: Autilia ym. (2020), Chang ja Luo (2020), Choi ym. (2020), Egan ja Murray (2014) sekä Stolt ja Vehkavuori (2019).

Kielenkäyttötaidot osa-alueeseen keskittyvät seuraavat tutkimukset: Clegg ym. (2011), Chang ja Luo (2020), Liu (2014) sekä German, Jagielko ja Newman (2018).

Kielellinen muisti ja sananvaranto osa-alueeseen keskittyvät seuraavat tutkimukset: Barr ym. (2014), Bosch ja Ramon-Casas (2014), Byers-Heinlein, Byers-Heinlein, Côté ja Gonzalez-Barrero (2022), Chaparro-Moreno ym. (2019), Core ym. (2012), Core ym. (2013), Donolato, Gunnerud, Melby-Lervåg, Reikerås ja Ten Braak (2020), Farrant ja Zubrick (2012), Gonzalez-Barrero ja Schott (2020), Haapala ym. (2020), Im ym. (2015), Junker ja Stockman (2002), Kouvo, Lundén, Silvén ja Voeten (2014), Liu (2014), Massaro (2017) sekä Stolt ja Vehkavuori (2019).

Kielitietoisuus osa-alueeseen keskittyvät seuraavat tutkimukset: Alonso, Canfield, Mendelsohn, Miller, Morris ja Shaw (2020), Autilia ym. (2020), Bus ym. (2000), Cameron-Faulkner ym. (2020), Chang ym. (2020), Core ym. (2012), Im ym. (2015), Liu (2014), Mathée-Scott ja Weismer (2022) sekä Mustonen ym. 2024).

4.4 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksessa pyritään Tutkimuseettisen neuvottelukunnan tutkimus ohjeiden (2023) mukaan käyttämään tarkkaa ja selkeää kieltä sekä kuvaamaan tutkimuksen tekoprosessi avoimesti. Tutkimuksessa hankittu aineisto on analysoitu järjestelmällisesti ja johdonmukaisesti. Olennaisen tiedon ja keskeisten johtopäätösten hankinta ja tiivistäminen on tehty läpinäkyvästi ja huolellisesti, kuten Booth, Clowes, Marrissa, Martyn-St ja Sutton (2022) kirjallisuuskatsauksen ohje teoksessa mainitaan.

Englanninkielisten lähteiden käänöksissä pyritään pitämään alkuperäisen lähteen sanoma mahdollisimman samanlaisena. Tutkimustulokset on eritelty johdonmukaisesti Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) keskeisten osa-alueiden mukaisesti. Näihin osa-alueisiin kuuluu vuorovaikutus-, kielen ymmärtämisen-, puheen tuottamisen- ja kielenkäyttötaidot, kielellinen muisti ja sananvaranto sekä kielitietoisuus (Opetushallitus, 2022).

Tutkimustuloksia ääneen lukemisen vaikutuksesta alle kolmevuotiaiden lasten kielen kehitykseen löytyi englannin kielellä eniten englanninkielisten lasten kielen kehityksestä. Tuoreita suomenkielisiä tutkimustuloksia alle kolmevuotiaiden suomenkielisten lasten kielen kehityksestä löytyi vähemmän. Tutkimustietoa suomenkielisten lasten kielen kehityksestä

tarvitaan lisää, jotta tietoa voidaan soveltaa suomenkielisten lasten kielen kehityksen tukemisessa.

Tutkimuksen aineistona toimivien tieteellisten artikkelien tutkimusten osallistujamäärät vaihtelivat kymmenen ja noin kymmenen tuhannen välillä. Osallistujia oli keskimäärin jokaisessa tutkimuksessa 50.

Tutkimus keskittyy alle kolmevuotiaiden yksikielisten kielen kehitykseen. Yksikielisten ja monikielisten lasten kielen kehityksessä on havaittu tutkimusten mukaan eroja riippuen kielten kieliopin ja ääntämisen samankaltaisuudesta (Bosch & Ramon-Casas, 2014).

Yksikielisten ja monikielisten lasten kielen kehityksen eroja eritellään tutkimuksen pohdinta -luvussa. Alle kolmevuotiaiden yksikielisten ja kaksikielisten kielellisissä taidoissa ei ole merkittäviä eroja (Barr ym., 2014; Core ym., 2013; Core ym., 2012; Junker & Stockman 2022).

Tutkimuksen luotettavuutta lisää johdonmukainen ja avoin prosessi, tutkimusaineistojen tulosten samankaltaisuus, tutkimusaineistojen isot osallistujaluvut sekä, että jokainen tutkimusaineisto on vertaisarvioitu ja julkaistu tieteellisillä sivustoilla.

5 Tulokset

5.1 Vuorovaikutustaidot

Vuorovaikutustaidot ovat ensimmäinen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukainen keskeinen kielen kehityksen osa-alue (Opetushallitus, 2022). Ääneen lukeminen vaikuttaa tutkimusten perusteella alle kolmevuotiaiden vuorovaikutustaitoihin altistamalla lasta kuuntelemaan ja seuraamaan toisen puhetta, puheen rytmiä ja kielen rakennetta sekä keskittymään yhteiseen luettavaan asiaan.

Shared book reading eli lapsen ja aikuisen yhteinen jaettu lukukokemus voi erityisesti korkealaatuisena auttaa lasta harjoittelemaan vuorovaikutustaitoja. Jaettu lukeminen on korkealaatuista, kun lukeminen etenee lapsen tahdissa ja lapsi ja aikuinen vuorovaikuttavat toistensa kanssa aktiivisesti. Korkealaatuisen jaetun kirjojen lukemisen aikana lasta kannustetaan muun muassa kysymään kysymyksiä, tekemään oletuksia ja muotoilemaan päätelmiä aikuisen kanssa (Chang & Luo, 2020).

Jo ennen vauvan syntymää kielen kehitystä voi tukea edesauttamalla lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta. Cline ym. (2024) tutkimuksen mukaan ääneen lukeminen omille syntymättömille lapsille auttaa raskaana olevia näkemään syntymättömät lapset ihmisinä ja synnyttämään heihin yhteyden. Egan ja Murray (2014) tutkimuksen mukaan vanhempien lukeminen lapsille lisäsi vanhemman ja lapsen välistä kommunikaatiota ja vauvan kognitiivisia tuloksia merkittävästi. Ääneen lukeminen 6 kuukautisille lapsille ennusti myös (Alonso ym., 2020) tutkimuksen mukaan vanhempien sensitiivisyyttä, mikä voi lisätä vanhemman ja lapsen vuorovaikuttamista, parantaa vuorovaikutuksen laatua ja näin tukea kielen kehitystä paremmin.

Strouse (2019) tutkimuksen mukaan alle kolmevuotiaiden lasten on helpompaa omaksua kielellisiä taitoja vuorovaikutustilanteissa, joissa aikuinen on läsnä verrattuna esimerkiksi videoihin, sillä lapsen on haastavampaa ymmärtää videoita todelliseksi. Ääneen lukeminen voi siis tukea alle kolmevuotiaiden kielen kehitystä parhaiten tilanteissa, joissa aikuinen on lapsen kanssa fyysisesti samassa tilassa ja kun lapsi näkee, miten aikuinen muodostaa puhetta ja ilmentää sitä kehollisesti.

5.2 Kielen ymmärtämisen taidot

Toinen kielen kehityksen keskeinen osa-alue Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan on kielen ymmärtämisen taidot. Lasten kielen ymmärtämisen taitoja tuetaan runsaan kielellisen mallintamisen avulla. (Opetushallitus, 2022). Monien tutkimusten mukaan kirjoitettu teksti sisältää monipuolisempaa ja rikkaampaa kieltä kuin puhuttu kieli (Autilia ym., 2020; Banerji, 2021; Massaro, 2017). Kirjoitetun tekstin lukeminen ääneen lapsen kanssa voi mahdollistaa monipuolisempaa kielen mallintamista, kuin yleensä keskustelussa mallinnettu kieli.

Ääneen lukemisen on todettu olevan yhteydessä kielen ymmärtämisen taitoihin (Cameron-Faulkner ym., 2020; Clegg ym., 2011). Erityisesti shared book reading, eli jaettu kirjojen lukeminen kaiken ikäisten lasten kanssa, altistaa lapset monenlaisille monimutkaisille lauseen rakenteille ja kieliopillisesti monipuoliselle kielelle (Banerji ym., 2021). Autilia ym. (2020) tutkimus toteaa, että ääneen lukemisen aikana vanhemmat voivat keskustella 1-6 -vuotiaiden lasten kanssa aiheista, joita lukiessa nousee esille, syventää lasten luetun ymmärrystä ja lisätä kirjoitetusta tekstistä kieliopillisia osatekijöitä puheeseen. Kieliopillisiä osatekijöitä voi olla esimerkiksi lapsille uudet sanat, sanojen muodot ja lauseen rakenteet.

Jatkuva tarinoiden lukeminen mahdollistaa kasvavan syvällisemmän ymmärryksen tekstin kontekstista kaiken ikäisille lapsille (Chaparro-Moreno ym., 2019). Lapset voivat esimerkiksi oppia ymmärtämään paremmin sanontoja, sanojen moninaisia merkityksiä erilaisissa tilanteissa sekä, miten sanojen paikka lauseessa muuttaa sanojen merkitystä suhteessa toisiin sanoihin.

Lukijan näkeminen auttaa ymmärtämään puhetta. Suun liikkeet vahvistavat muun muassa ymmärrystä puheen akustisista piirteistä, sävelkulusta, rytmistä ja lausepainosta (Haapala ym., 2020). Siksi tilanteet, joissa lapsi näkee lukijan fyysisesti voivat tukea lapsen kielen kehitystä paremmin, kuin esimerkiksi äänikirjojen kuunteleminen.

5.3 Puheen tuottamisen taidot

Kolmas kielen kehityksen keskeinen osa-alue on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan puheen tuottamisen taidot. Lapsia rohkaistaan puhumaan eri tilanteissa sekä aikuisen että toisten lasten kanssa. Lasten kanssa kiinnitetään vähitellen huomiota äänensävyihin ja äänenpainoihin. (Opetushallitus, 2022).

Tutkimukset korostavat ääneen lukemisen roolia alle kuusivuotiaiden puheen tuottamisen kehittämisessä (Autilia ym., 2020; Choi ym., 2020; Egan & Murray 2014). Erityisesti korkealaatuisen jaetun kirjojen lukemisen aikana tapahtuvat vuorovaikutustilanteet kannustavat lapsia muun muassa kysymään kysymyksiä, tekemään ennustuksia siitä, mitä tulee tekstissä seuraavaksi tapahtumaan ja muodostamaan keskeytyksiä lukemiseen (Chang & Luo, 2020). Lapset voivat päästä lukemisen aikana käyttämään uusia sanoja, ilmaisemaan ajatuksia, joita teksti saa aikaan, eläytymään äänenpainoituksella hahmojen tunteisiin sekä harjoittelemaan äänneiden muodostumiseen tarvittavaa lihaskuuntia.

5.4 Kielen käyttötaidot

Neljäs kielen kehityksen keskeinen osa-alue on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan kielen käyttötaidot. Lasten kanssa harjoitellaan eri tilanteisiin sopivaa kielen käyttöä, kertomista, selittämistä, puheenvuorottelua, eläytymistä ja huumorin käyttöä sekä tutustutaan erilaisiin teksteihin. (Opetushallitus, 2022).

Sopivien keskeytyksien muodostamisen harjoittelu korkealaatuisen jaetun kirjojen lukemisen aikana kehittää puheenvuorottelutaitoja (Chang & Luo, 2020). Mitä monipuolisempia kirjojen jaetun lukemisen kokemuksia lapsi saa, sitä enemmän lapsi voi saada esimerkkejä eri sanojen käytöstä eri tilanteissa. Esimerkiksi Clegg ym. (2011) pitkäaikaistutkimuksen mukaan 6 kuukautisen lapsen kotona olevien kirjojen määrä ennustaa lasten kielen ilmaisu 24 kuukauden iässä.

Kirjojen eri hahmot, tapahtumapaikat ja tunnelmat auttavat tekstiin eläytymisessä. Liu (2014) tutkimuksen mukaan kuvakirjojen lukeminen erityisesti tunteita herättävällä tavalla tukee lapsen sanojen, äänneiden ja lauserakenteiden havainnointia.

Sanan tuttuus, esiintyvyys ja omaksumisikä vaikuttavat sanahaun onnistumiseen kaiken ikäisillä lapsilla (German ym., 2018). Mitä nuorempana on oppinut sanan ja mitä useammin sen on kuullut, sitä helpompaa sanan käyttö omassa kielessä voi olla. Mitä enemmän aikuinen lukee ääneen ja mitä enemmän erilaisia kirjoja on saatavilla, sitä paremmin lapsi voi tutustua erilaisiin teksteihin.

5.5 Kielellinen muisti ja sananvaranto

Viides kielen kehityksen keskeinen osa-alue on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan kielellinen muisti ja sananvaranto. Kiireetön keskustelu ja lukeminen sekä

tarinoiden kerronta tarjoavat mahdollisuuksia pohtia sanojen ja tekstien merkityksiä ja opetella uusia käsitteitä eri asiayhteyksissä. (Opetushallitus, 2022).

Tutkimukset korostavat ääneen lukemisen roolia sanavaraston kehittämisessä (Chaparro-Moreno ym., 2019; Farrant ja Zubrick, 2012; Im ym., 2015; Kouvo ym., 2014; Liu, 2014; Massaro, 2017) sekä muistin kehittämisessä Barr ym. (2014). Sanavaraston kehitys vaikuttaa Vehkavuoren ja Stoltin (2019) tutkimuksen mukaan kohtuullisen tasaisesti kaikkiin kielen kehityksen osa-alueisiin. Ääneen lukeminen mahdollistaa sanavaraston kehityksen monipuolisuuden.

Säännöllinen ääneen lukeminen on yhteydessä sanavarannon kehittämiseen (Im ym., 2015). Ääneen lukiessa erityisesti lapsen huomion kohteiden nimeäminen, ilmaisujen toistaminen ja tekstin merkityksen selittäminen edistävät sanaston kehittymistä (Haapala ym., 2020).

Chaparro-Moreno ym. (2019) tutkimuksen mukaan lapset, joille luetaan syntymästä lähtien altistuvat 1.4 miljoonalle sanalle enemmän ala-asteen aloitusaikana, kuin lapset, joille ei lueta samalla tavalla. Farrant ja Zubrick (2012) tutkimuksen mukaan vanhemman ja lapsen jaettu lukeminen lapsen ollessa 9 kuukautta ennustaa lapsen sanavaraston kehitystä 34 kuukautisena ja 58 kuukautisena. Myös Colombo ja Richman (2007) tutkimuksen mukaan, mitä monipuolisempia kirjoja ja mitä useammin vanhemmat lukevat vauvoille, sitä kehittyneempää vauvojen sananvaranto on.

5.6 Kielitietoisuus

Kuudes keskeinen kielen kehityksen osa-alue on Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan kielitietoisuus. Kielen havainnoinnin ja tutkimisen avulla suunnataan lasten huomiota sanojen merkityksistä kielen muotoihin ja rakenteisiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin. (Opetushallitus, 2022).

Pitkäaikaistutkimuksen (Liu, 2014) mukaan kuvakirjojen lukeminen 6-12 kuukautisille vauvoille käyttäen äidillisille ääntelyille tyypillistä sanastollista ja puhesävyllistä kieltä voi vaikuttaa lasten kielen havainnointikykyihin viisivuotiaana. Myös Im ym. (2015) tutkimuksen mukaan jo kaksivuotiaan lapsen kanssa lukeminen kotona vaikuttaa lapsen tulkinta- ja ilmaisutaitoihin esikouluikään asti.

Kaikenlaisen ääneen lukemisen on havaittu edesauttavan kielen kehitystä (Beyer ym., 2018). Vaikutuksen on todettu olevan erityisen suurta varhaislapsuudessa (Autilia ym., 2020; Choi

ym., 2020). Mustonen ym. (2024) tutkimuksen mukaan erityisesti tarinan kerronta kehittää eniten kielioppitaitoja kahden ja puolen vuoden ikäisistä lapsista neljän vuoden ikään asti.

6 Pohdinta ja johtopäätökset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten ääneen lukeminen vaikuttaa alle kolmevuotiaiden lasten kielen kehitykseen. Tutkimuksen menetelmä on integroiva kirjallisuuskatsaus.

Tutkimus vahvistaa jo tutkittua tietoa siitä, että ääneen lukemisella voi vaikuttaa kielen kehitykseen monin eri tavoin. Tutkimus on eettisesti luotettava ja kattava, sillä tutkimusaineistoa on laajasti saatavilla, tutkimusaineisto on vertaisarvioitu sekä tutkimusaineistoina käytettyjen tutkimusten osallistujamäärät ovat kattavia. Seuraavaksi käydään läpi tutkimuksen johtopäätös, tutkimuksen haasteita, monikielisuuden vaikutusta kielen kehitykseen, sekä pohditaan lopuksi, miksi tutkimusaihetta on tärkeä tutkia.

Tutkimuksen johtopäätös on, että ääneen lukeminen tukee alle kolmevuotiaiden kielen kehitystä monipuolisesti kaikilla Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) kielen kehityksen osa-alueilla. Ääneen lukeminen mahdollistaa tilaisuuden vuorovaikuttaa lapsen kanssa puhuen, mallintaa monipuolista ja rikasta kieltä erilaisissa konteksteissa sekä kasvattaa lapsen sanavarastoa.

Alle kolmevuotiaat tarvitsevat ajatusten ilmaisemiseen ja keskittymiseen otolliset olosuhteet. Lapset ilmaisevat ajatuksiaan kehollisesti, joten kielen kehitystä tutkiessa tutkijan tulee osata havainnoida lapsen kokonaisvaltaista kehollista ilmaisua. Tutkijan tulee mahdollistaa tutkimustilanteissa kiireetön, sensitiivinen, leikkimielinen ja kannustava ympäristö, joka ottaa lapsen mielenkiinnon kohteet huomioon, jotta lapsen keskittyminen pysyy tutkittavassa asiassa. Yleisesti ottaen alle kolmevuotiaiden tutkiminen tulee tapahtua eettisesti lapsien autonomiaa ja turvallisuutta kunnioittaen. Lasten vanhempien tulee saada tutkimuksista yksityiskohtainen kuvaus sekä mahdollisuus olla läsnä tutkimuksen ajan.

Alle kolmevuotiaiden kielen kehitys on altis vaikutuksille. Vaikuttavien tekijöiden, kuten sisarusten, median, vanhempien ja monikielisuuden erittely toisistaan voi olla haastavaa. Erityisesti vanhemman asenne kielen kehityksen tukemiseen ja lukemiseen heijastuu tutkimusten mukaan lapsen omaan lukemisasenteeseen. Esimerkiksi vanhemman ja alle kuusivuotiaan lapsen välinen jaettu lukeminen on vähäisempää, jos vanhemmat eivät lue omaksi ilokseen (Bus ym., 2000).

Alle kolmevuotiaiden kehityksen näkökulmasta tiettyjä kielen kehityksen osa-alueita voi olla helpompi tutkia kuin toisia. Esimerkiksi sananvarannon kehityksestä löytyy konkreettisia tuloksia enemmän kuin puheen tuottamisen kehittymisestä.

Monikielisten lasten määrä on kasvussa globalisaation (Donolato ym., 2020; Luk & Surrain 2019) ja muuttoliikkeen (Luk & Surrain, 2019) vaikutuksesta. Monikielisyyden vaikutuksia alle kolmevuotiaiden lasten kielen kehitykseen on tutkittu laajasti ympäri maailmaa.

Tutkimustulokset ovat osittain ristiriitaisia. Lasten kokonaisvaltaisen sanavaraston kehittymisen ja tietyn kielen sanavaraston kehittymisellä on tutkimusten mukaan eroja. Byers-Heinlein ym. (2020) tutkimuksen mukaan kaksikielisten lasten ilmaistu ja ymmärretty sanavarasto on lapsien molemmissa kielissä määrällisesti isompi kuin yksikielisten, mutta yksittäisen kielen sanavarasto on kaksikielisillä suppeampi. Vastaavasti Byers-Heinlein ym. (2022) tutkimuksen mukaan trilingualisten, eli enemmän kuin yhtä kieltä äidinkielen lisäksi käyttävien lasten sanavarasto on noin kaksi kolmasosaa kaksikielisten sanavaraston koosta. Core ym. (2013) tutkimuksen mukaan taas kaksikielisten ja monikielisten lasten kokonaisvaltainen sanavarasto ei eronnut merkittävästi. Samoin Core ym. (2012) tutkimuksen mukaan yksikielisten ja kaksikielisten lasten kokonaisvaltainen sanavarasto on samanlainen, mutta yksikielisten lasten ilmaistu sanavarasto ja kielioppi on kehittyneempää.

Yksikielisten ja monikielisten kielen kehityksen nopeudessa on tutkimusten mukaan eroja. Kouvo ym. (2014) tutkimuksen mukaan sanavarannon kehittyminen on hitaampaa kaksikielisillä. Muissa kielellisissä taidoissa ei tutkimusten mukaan ole merkittäviä eroja. Barr ym. (2014) tutkimuksen mukaan yksikielisten, kaksikielisten ja trilingualisten lähimuisti, emotionaalinen reagointikyky ja tuotettu sanasto ei eroa merkittävästi. Myös Junker ja Stockman (2022) tutkimuksen mukaan yksikielisten ja kaksikielisten lasten käsitteellisen sanavaraston koko ja verbien monimuotoinen käyttö ei eroa merkittävästi.

Kouvo ym. (2014) tutkimuksen mukaan, kun lapset ovat kasvaessaan tekemisissä kodin ulkopuolella toisten huoltajien ja samanikäisten seurassa, kodin ulkopuolella puhutuimman kielen oppiminen edistyy. Bosch ja Ramon-Casas (2014) tutkimuksen mukaan, mitä samankaltaisempi kaksikielisten kielten sanojen ääntäminen on, sitä helpompaa on varhainen kielten oppiminen. Esimerkiksi suomen ja englannin kielten kielioppi, intonaatio, sanajärjestykset ja sanonnat ovat erilaisempia keskenään kuin englantia ja espanjaa, ja siksi suomea ja englantia harjoittelevan lapsen kielen kehitys voi olla haastavampaa.

Käsitys ääneen lukemisen hyödyistä voi vaihdella eri kielissä ja kulttuureissa. Erilaisten hyötyjen tavoittelemisen voi vaikuttaa, miten ääneen luetaan. Esimerkiksi japanilaiset äidit näkivät jaetun lukemisen lasten kanssa keinoksi kasvattaa lasten mielikuvitusta ja kirjoista

saatavaa mielihyvää, kun taas thaimaalaiset ja amerikkalaiset äidit näkivät jaetun lukemisen keinona oppia sanastoa ja kehittää lukutaitoa (Chang & Kato-Otani, 2005).

Monikielisyys on nykyään yhä yleisempää ja siksi monikielisten lasten kielen kehitys on otettava huomioon kielen kehityksen tukemisessa. Ääneen lukeminen voi olla monikielisille helppo ja tehokas tapa oppia kieltä, sillä ääneen lukeminen mahdollistaa monipuolisen sanavaraston ja kieliopin harjoittelun sekä lukijan kielen mallintamisen.

Tutkimusaihe on tärkeä, koska ääneen lukemisella on todettu olevan merkittäviä vaikutuksia kaikilla kielen kehityksen osa-alueilla läpi elämän. Seuratessa ääneen lukemista lapsi oppii uusia käsitteitä, käsitteiden asiayhteyksiä, kuuntelua, painamaan asioita mieleen ja mallintamaan monipuolista kieltä. Jo ennen syntymää ääneen lukemisen on todettu vahvistavan lapsen ja vanhemman vuorovaikutusta.

Kielen kehityksen haasteet voivat ilmetä äänneiden, konsonanttien vaihtamisen, vokaalien käytön, taivutusten, lauseiden muodostamisen, merkitysten yhdistämisen, vieraiden kielten oppimisen sekä lukemisen ja kirjoittamisen haasteina (Laakso, 2014). Mitä enemmän ääneen lukemisen vaikutuksia kartoitetaan konkreettisesti eri kielen kehityksen osa-alueisiin, sitä paremmin ääneen lukemisella voidaan eriyttää lapsen tarvitsemaa kielen kehityksen tukea.

Kirjoitettu kieli on kieliopillisesti puhuttua kieltä yleensä monipuolisempaa. Ääneen lukeminen antaa aikuiselle helpon keinon pysähtyä harjoittelemaan ja mallintamaan kieltä monipuolisesti. Vanhempien asenne lukemiseen heijastuu lapsen lukemisintoon (Dong ym., 2020). Siksi lukemiseen kannustaminen, lukemisresurssien mahdollistaminen, lukemisen mallintaminen ja lukemisinnon näyttäminen voi saada lasten ottamaan lukemisesta kaikki ilo ja hyöty irti todennäköisemmin. Lukeminen voi muun muassa edistää lapsen hyvinvointia, yhteenkuuluvuutta, mielikuvitusta, sosiaalisia taitoja ja muistia sekä tarjota tilaisuuksia erilaisten tunteiden käsittelemiseen ja eläytymiseen.

Kielen kehitys on vahvasti jatkumollista ja siksi yhteydessä lapsen oppisvalmiuksiin myöhemmällä iällä. Esimerkiksi Clegg ym. (2011) tutkimuksen mukaan kielen kehityksen taso kahden vuoden iässä ennustaa lasten suorituksia ala-asteen pääsykokeissa. Ääneen lukemisesta saatavia oppimisvalmiuksia on muun muassa tulkitsemistaidot, ilmaisutaidot ja vuorovaikutustaidot.

Ääneen lukemisesta saadut hyödyt kasvavat, kun lukemiseen eläytyy. Eläytyminen kasvattaa äänenpainon vaihteluita ja kehollista ilmaisua, mikä voi auttaa lasta kuunteluun

keskittymisessä ja luetun jäsentämisessä. Tutkimusta voisi jatkaa selvittämällä ääneen lukemisen eläytymisen moninaisia hyötyjä alle kolmevuotiaiden kielen kehityksen tukemisessa. Jatkotutkimukset voisivat keskittyä myös digitalisaation rooliin ääneen lukemisen innon herättäjänä.

Lähteet

- Alakortes, J., Carter, A. C., Ebeling, H. E., Kunnari, S., Paavola-Ruotsalainen, L., & Rantalainen, K. (2018). Social-Emotional/Behavioural Problems and Competencies in Toddlers: Relationships with Early Vocabulary Development. *Journal of Early Childhood Education Research*, 7(2), 184-206.
- Alonso, A., Canfield, C. F., Mendelsohn, A. L., Miller, E. B., Morris, P., & Shaw, D. S. (2020). Beyond language: Impacts of shared reading on parenting stress and early parent-child relational health. *Developmental Psychology*, 56(7), 1305–1315.
<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1037/dev0000940>
- Aro, T., Asp, E., Laakso, M-L., Rutanen, N., Räikkönen, E., & Salmi, P. (2024). Declared Practices of Language Facilitation in Early Childhood Education and Care with Children Younger than Two Years. *Early Childhood Education Journal*, (53), 1265-1279. 5–1279 <https://doi.org/10.1007/s10643-024-01719-4>
- Autilia, B., Batini, F., Lucchetti, L., Pera, E., & Toti, G. (2020). Reading Aloud and First Language Development: A Systematic Review. *Journal of Education and Training Studies*, 8(12).
- Banerji, N., Dawson, N., Hsiao, Y., Nation, K., & Tan, A. W. M. (2021). Features of lexical richness in children’s books: Comparisons with child-directed speech. *Language Development Research*, 1(1), 9-53.
- Barr, R., Brito, N. H., & Grenell, A. (2014). Specificity of the bilingual advantage for memory: Examining cued recall, generalization, and working memory in monolingual, bilingual, and trilingual toddlers. *Frontiers in Psychology*, 5, 1–12.
<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.3389/fpsyg.2014.01369>
- Barr, R., Kucker, S., & Perry, L. K. (2024). Variability and patterns in children’s media use and links with language development. *Acta Paediatrica*, 113(5), 1032-1039.
<https://doi.org/10.1111/apa.17100>
- Bernic, R., & Matijevic, K. (2020). Is There a Connection between Reading to Children and the Child’s Involvement in Reading Activities? *Croatian Journal of Education*, 22(3), 37-49.
- Beyer, F., Charlton, J., Fernandez-Garcia, C., Law, J., McKean, K., Mashayekhi, A., & Rush, R. (2018). Parent-child reading to improve language development and school readiness: a systematic review and meta-analysis. Final Report. Newcastle University.

- Bakermans-Kranenburg, M. J., Boksem, A., van Ijzendoorn, M. H., Riem, M., Rombouts, S., & Tops, M. (2011). No Laughing Matter: Intranasal Oxytocin Administration Changes Functional Brain Connectivity during Exposure to Infant Laughter. *Neuropsychopharmacol*, 37, 1257-1266.
- Booth, A., Clowes, M., Marrissa, M., Martyn-St, M. J. & Sutton, A. (2022). *Systematic Approaches to a Successful Literature Review*. Kolmas painos. Sage.
- Bosch, L. & Ramon-Casas, M. (2014). First translation equivalents in bilingual toddlers' expressive vocabulary: Does form similarity matter? *International Journal of Behavioral Development*, 38(4), 317–322.
<https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1177/0165025414532559>
- Bus, A. G., Keultjes, P., & Leseman, P. P. M. (2000). Joint book reading across cultures: A comparison of Surinamese-Dutch, Turkish-Dutch, and Dutch parent–child dyads. *Journal of Literacy Research*, 32(1), 53–76.
- Byers-Heinlein, K., Côté, S. L., & Gonzalez-Barrero, A. M. (2022). Multilingual toddlers' vocabulary development in two languages: Comparing bilinguals and trilinguals. *Journal of Child Language*, 49, 114–130.
<https://doi.org/10.1017/S030500092000077X>
- Byers-Heinlein, K., Gonzalez-Barrero, A. M., & Schott, E. (2020). Bilingual adjusted vocabulary: A developmentally-informed bilingual vocabulary measure.
- Cameron-Faulkner, T., Coates, A., Jessop, A., Noble, C., Rowland, F., Sawyer, H., & Taylor-Ims, R. (2020) The Impact of Interactive Shared Book Reading on Children's Language Skills: A Randomized Controlled Trial. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, (63). https://pubs.asha.org/doi/10.1044/2020_JSLHR-19-00288
- Cantero, M-J., Leiva, D., Rivero, M., Valls-Vidal, C., & Vilaseca, R. (2023). Relations between Positive Parenting Behavior during Play and Child Language Development at Early Ages. *Children (Basel)*, 10(3) 7. <https://doi.org/10.3390/children10030505>
- Carroll, C., O'Malley, M.-P., & Roche, A. (2024). An exploration of pre-school teacher's experiences of using play-based approaches to develop language and literacy skills within their classrooms of children aged two to five years. *Child Language Teaching and Therapy*, 40(3), 278-296.
- Carter, A. S., Kaljonen, A., Nylund, A., Pihlaja, P., Rautakoski, P., & af Ursin, P. (2021). Communication skills predict social-emotional competencies. *Journal of Communication Disorders*, (93). <https://doi.org/10.1016/j.jcomdis.2021.106138>

- Chang, C., & Kato-Otani, E. (2005). Book reading practices in three cultures: Japan, Taiwan, and the US. *10th International Congress for the Study of Child Language, Berlin*.
- Chang, C., & Luo, Y. (2020). A longitudinal study of maternal interaction strategies during joint book-reading in Taiwan. *Journal of Child Language*, 47, 401–407.
- Chaparro-Moreno, L. J., Justice, L. M., Logan, J. A., & Yumus, M. (2019). When children are not read to at home: The million word gap. *Journal of Developmental & Behavioral Pediatrics*, 40(5), 383-386.
- Choi, B., Nelson C. A., Rowe, M. L., Shah, P., & Tager-Flusberg H. (2020). Gesture development, caregiver responsiveness, and language and diagnostic outcomes in infants at high and low risk for autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 50(7), 2556–2572. <https://doi.org/10.1007/s10803-019-03980-8>
- Clegg, J., Law, J., Peters, T., Roulstone, S., & Rush, R. (2011) Investigating the role of language in children’s early educational outcomes: An analysis of data from the Avon Longitudinal Study of Parents and Children (ALSPAC). *Bristol: UK Department of Education*. <https://eresearch.qmu.ac.uk/handle/20.500.12289/2484>
- Cline, K. D., Dimmitt, E. & Gann, M. (2024). Books before birth: a qualitative multiple case study of mothers reading to babies in utero. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 16, 1–14.
- Colombo, J., & Richman, W. A. (2007). Joint book reading in the second year and vocabulary outcomes. *Journal of Research in Childhood Education*, 21, 242–53.
- Core, C., Hoff, E., Parra, M., Place, S., Rumiche, R., & Señor M. (2012). Dual language exposure and early bilingual development. *Journal of Child Language*, 39(1), 1–27. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1017/S0305000910000759>
- Core, C., Hoff, E., Rumiche R., & Señor, M. (2013). Total and conceptual vocabulary in Spanish–English bilinguals from 22 to 30 months: Implications for assessment. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 56(5), 1637–1649. [https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1044/1092-4388\(2013/11-0044](https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1044/1092-4388(2013/11-0044)
- Cunningham, B. J., Daub, O., Earle, S., Harherly, K. & Moodie, S. T. (2025). Exploring parent-child interactions during a parent-implemented language intervention for children who are late-to-talk. *Child Language Teaching and Therapy*, 41(1), 30-46. <https://doi.org/10.1177/02656590251314720>
- Dewhirts, C., Jensen, F., Jeon, H-J., Kim, S. G., Kwon, K-A., & Lopez. L. D. (2024) Toddler’s emotion vocalizations during peer conflicts and contingent teacher

- interventions in early care and education settings. *Infant and Child Development*, 33(6). <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1002/icd.2550>
- Dong, Y., Dong, W., Tang, Y., & Wu, S. X. (2020). The Effects of Home Literacy Environment on Children's Reading Comprehension Development: A Meta-analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 20(2), 63–82.
- Donolato, E., Gunnerud, H. L., Melby-Lervåg, M., Reikerås, E. K. L., & Ten Braak, D. (2020). Is bilingualism related to a cognitive advantage in children? A systematic review and meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 146(12), 1059-1083.
- Egan, S. M., & Murray, A. (2014). Does reading to infants benefit their cognitive development at 9-months-old? An investigation using a large birth cohort survey. *Child Language Teaching and Therapy*, 30(3), 303-315.
- Ertanir, B., Kaiser-Kratzmann, J., & Säche, S. (2020). Long-term interrelations between socio-emotional and language competencies among preschool dual language learners in Germany. *British Journal of Educational Psychology*, 91(2), 735-754. <https://doi.org/10.1111/bjep.12391>
- Farrant, B. M., & Zubrick, S. R. (2012). Joint attention and parent-child book reading: Keys to help close gaps in early language development, school readiness and academic achievement. *Family Matters*, 91, 38–46.
- Finlex. Varhaiskasvatuslaki 540/2018 21 §. Viitattu 3.5.2025. <https://finlex.fi/fi/lainsaadanto/2018/540>
- Garner, A., Golinkoff, M., Hirsh-Pasek, K., Hutchinson, J., & Yogman, M. (2018). The Power of Play: A Pediatric Role in Enhancing Development in Young Children. *Pediatrics*, 142(3).
- German, D. J., Jagielko, J. R., & Newman, R. S. (2018). Influence of lexical factors on word-finding accuracy, error patterns, and substitution types. *Communication Disorders Quarterly*, 39(2), 356-366.
- Haapala, S., Niemitalo-Haapola, E., & Ukkola, S. (toim). (2020). *Vuorovaikutuksen, leikin ja luovuuden merkitys*. Jyväskylä, PS- kustannus.
- Im, H., Kim, S., & Kwon, K. A. (2015). The role of home literacy environment in toddlerhood in development of vocabulary and decoding skills. *Child & Youth Care Forum*, 44(6), 835-852. <https://doi.org/10.1007/s10566-015-9309-y>
- Junker, D. A., & Stockman, I. J. (2002). Expressive vocabulary of German-English bilingual toddlers. *American Journal of Speech-Language Pathology*, 11(4), 381–394. [https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1044/1058-0360\(2002/042\)](https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1044/1058-0360(2002/042))

- Kangasniemi, M., & Pölkki, T. (2016). Aineiston käsittely kirjallisuuskatsauksen ydin. Julkaisussa Stolt, M., Axelin, A., & Suhonen, R (toim.), Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Toinen painos. Turun yliopisto, 80-93.
- Kouvo, A., Lundén, M., Silvén, M., & Voeten, M. (2014). Speech perception and vocabulary growth: A longitudinal study of Finnish-Russian bilinguals and Finnish monolinguals from infancy to three years. *International Journal of Behavioral Development*, 38(4), 323–332. <https://doi-org.ezproxy.utu.fi/10.1177/0165025414533748>
- Koulutuksen arviointisuunnitelma 2024-2027 [Karvi]. (2024). Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Helsinki.
- Laakso, M. L. (2014). Esikielellinen vuorovaikutus ja viestintä. Teoksessa Ahonen, T., Aro, T., Ketonen, R. (toim.), & Siiskonen, T. *Joko se puhuu? Kielenkehityksen vaikeudet varhaislapsuudessa*. 4. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 22-50.
- Lehtihalmes, M. (toim.), Korpijaakko-Huuhka, A. M., Stolt, S., & Tarvainen, S. (2019). Puhe, kieli ja aivot. *Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistyksen julkaisuja*, 45, 9-12.
- Liu, H. M. (2014). Lexical and acoustic features of maternal utterances addressing preverbal infants in picture book reading link to 5-year-old children's language development. *Early Education and Development*, 25(8), 1103-1117. <https://doi.org/10.1080/10409289.2014.899887>
- Luk, G. & Surrain, S. (2019). Describing bilinguals: A systematic review of labels and descriptions used in the literature between 2005–2015. *Bilingualism: Language and Cognition*, 22(2), 401–415. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1366728917000682>
- Loukusa, S., & Paavola, L. (toim). (2011). Lapset kieltä käyttämässä. Pragmaattisten taitojen kehitys ja sen häiriöt. PS-kustannus.
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological review*, 50(4), 370-396. American Psychological Association.
- Massaro, D. W. (2017). Reading aloud to children: Benefits and implications for acquiring literacy before schooling begins. *American Journal of Psychology*, 130(1), 63-72. <https://doi.org/10.5406/amerjpsyc.130.1.0063>
- Mathée-Scott, J., & Weismer, S. (2022). Naturalistic parent–child reading frequency and language development in toddlers with and without autism. *Autism & Developmental Language Impairments*, (7). <https://doi.org/10.1177/23969415221136740>
- Munck, P., Saaristo-Helin, K., Stolt, S., Surakka, S., & Vehkavuori, S. (2025). Role of early cognition/language in later language ability during childhood – A longitudinal

- comparison study. *Early Human Development*, (201).
- <https://doi.org/10.1016/j.earlhumdev.2024.106187>
- Mustonen, R., Stolt, S. & Torppa, R. (2024). Parental linguistic support in a home environment is associated with language development of preschool-aged children. *Acta Paediatr*, 113(8), 1852-1859.
- Opetushallitus (2022). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022.
<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2023). PISA 2022 ensituloksia lyhyesti.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-949-3>
- Rice, M. L., Slegers, D. W., Taylor, C. L., & Zubrick, S. R. (2007). Late Language Emerge at 24 Months: An Epidemiological Study of Prevalence, Predictors, and Covariates. *Journal of speech language and hearing*, 50(6), 1562-1592.
- Salminen, A., (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin. Vaasan yliopiston julkaisuja. *Opetusjulkaisuja*, 62.
- Silvén, M. (2013). Mitä varhainen vuorovaikutus ja 2-vuotiaan kielitaito kertovat kehityksen jatkumosta? *Puhe ja Kieli*, 26(2), 115–120.
- Strouse, G. (2019). Using digital media to support language learning in early childhood. Teoksessa Horst, J. S., & von Kos Torkildsen, J. (toim.) *International handbook of language acquisition*. Routledge, 485-503.
- Stolt, S., & Vehkavuori, S. (2019.) Early lexicon and language skills at 42 months. *Clinical Linguistics & Phonetics*, 33(9), 854-868.
- Torraco, R. J. (2005). Writing Integrative Literature Reviews: Guidelines and Examples. *Human Resource Development Review*, 4(3), 356–367.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf